

Addendum bij de studie over de beheer- en restauratiemethodes van de dreven in het Brussels gedeelte van het Zoniënwoud

November 2018

Doel van de opdracht

Het doel van deze bijkomende opdracht is om een zo volledig mogelijke inventaris op te maken van de historische dreven in het Brussels gewest. Hierdoor dient te huidige inventaris van de dreven (dreven die momenteel nog aanwezig zijn) te worden aangevuld met dreven die historisch aanwezig waren in het gebied maar momenteel verdwenen zijn.

Voor de dreven die aan de huidige inventaris worden toegevoegd dient een herstelstrategie te worden voorgesteld (op basis van o.m. de oriëntatie van de dreven en de impact op de aangrenzende bestanden).

Geraadpleegd kaartmateriaal

- Ferrariskaart (1777)
- Topografische kaart Vandermaelen (1846-1854)
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970)
- Orthofotomozaëk, kleinschalig, zomeronnamen 1971
- Afgeleide kaart (hillshade) van DHM VII (2012)

Methodiek bepaling strategie bij herstel

De impact van een herstel van de dreven op de omliggende bestanden werd op terrein ingeschat, naar analogie met de gehanteerde methodiek in het beheerplan (op basis van o.m. de ecologische waarde van de omliggende bestanden en de oriëntatie van de dreven). Volgende indeling werd hierbij gehanteerd:

Impact op de aangrenzende bestanden is

- Zwak
- Matig
- Sterk

Op basis van deze analyse werd, ook naar analogie met de methodiek zoals deze gehanteerd werd in het beheerplan, een strategie vooropgesteld voor het herstel van de dreven:

- **Strategie 1:** Indien het herstelproject een **beperkte impact** heeft op de naburige bosbestanden kunnen **nieuwe aanplantingen** eenvoudig uitgevoerd worden. Hierbij blijft het van belang dat er zo weinig mogelijk gekapt worden: max 15 meter aan weerszijde van de weg dient als een gelaagde bosrand te worden ontwikkeld of moet het kronendak zodanig gelicht worden dat de lichtkwaliteit voldoende is om de dreefbomen goed te laten groeien en zich evenwichtig te ontwikkelen. Bij het bepalen van de breedte wordt vooral rekening gehouden met de oriëntatie.
- **Strategie 2:** Indien het herstelproject een **matige tot sterke impact** kan het herstel worden voorbereid in de looptijd van het voorgestelde beheerplan en dit door geleidelijke omvorming tot hakhout aan de rand van de dreven en verlaging van het grondvlak van het

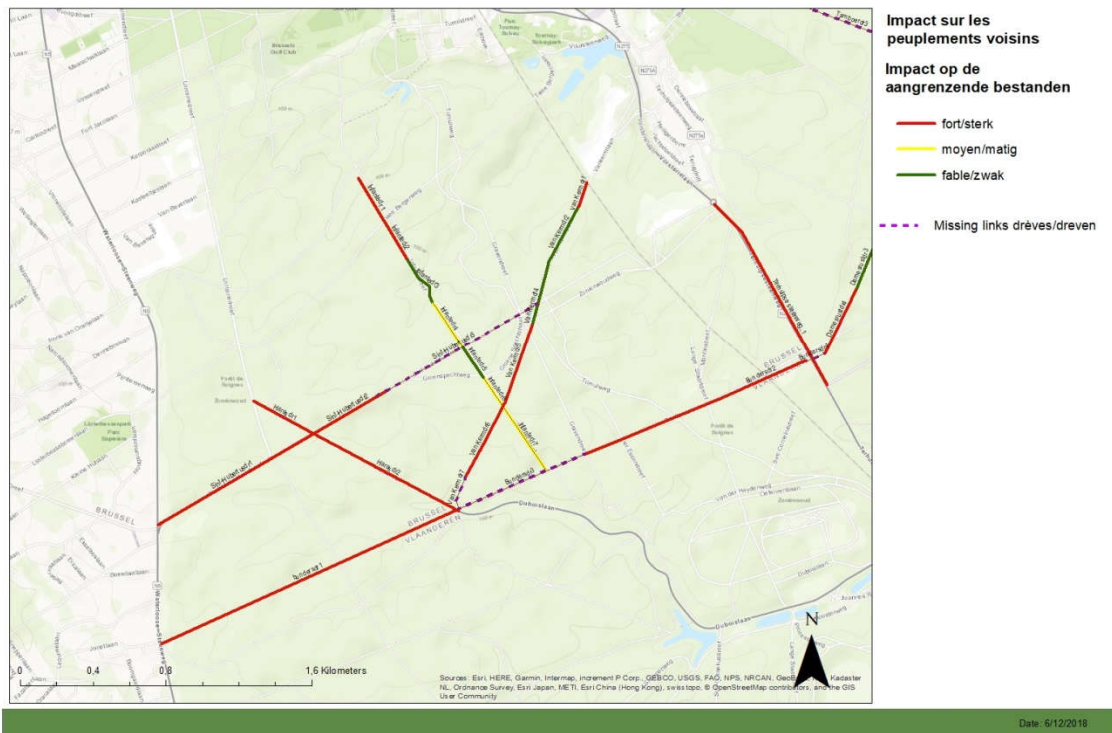
aangrenzende bestand. Het aanplanten zelf van de dreven zal dan pas kunnen gebeuren in de loop van volgende beheerplan periode of nadien.

Bijgevoegde documenten die onderdeel uitmaken van deze opdracht

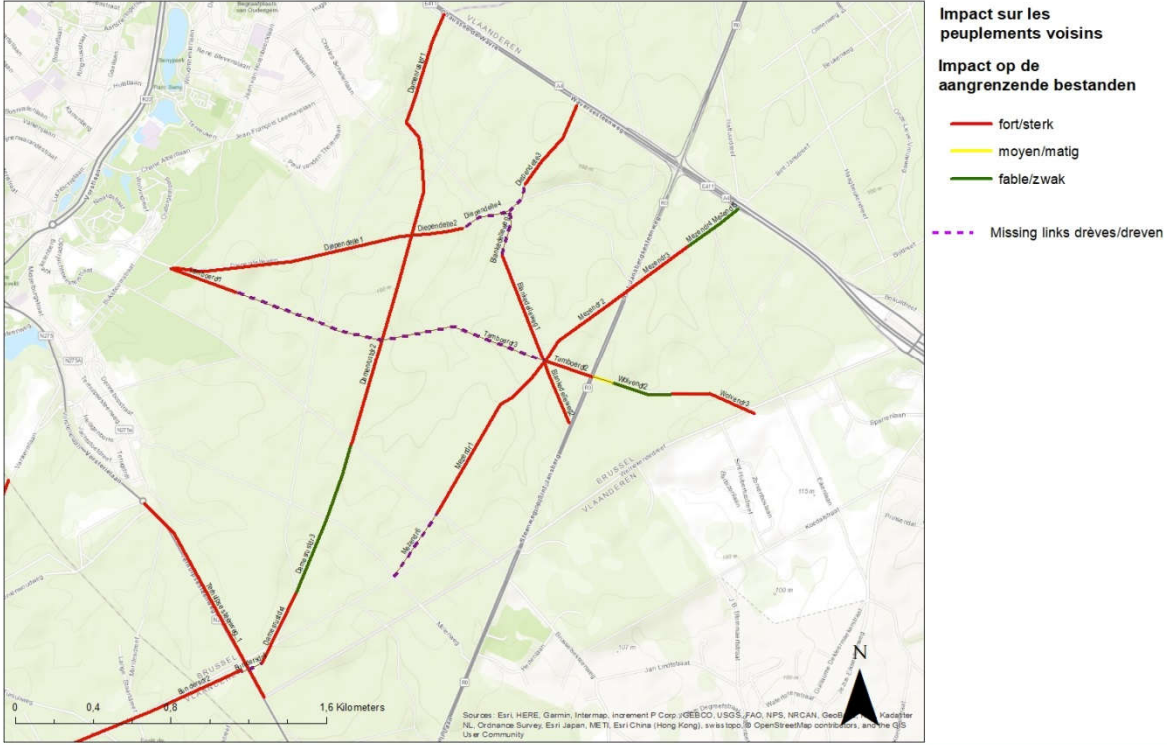
- Situering op kaart van de historische dreven. De situering gebeurt door het vergelijken van de huidige situering van de dreven met de dreven die historisch aanwezig waren.
- Een tabel met een voorgestelde strategie per dreef(segment) (cfr de nummering van de strategieën die werden gebruikt in de huidige studie).
- Shapefiles van de historische dreven (lijnelement).

Kaarten met de situering van de historische dreven en de mogelijke impact van verjonging van de dreven op de omliggende bestanden

Etude historique des drèves - Historische studie dreven

Etude historique des drèves - Historische studie dreven

Tabel van historische dreven

Met naam dreefsegment, lengte van het dreefsegment en de impact van een verjonging op de omliggende bestanden (met 1: sterke impact, 2: matige impact en 3: zwakke impact)

Naam dreefsegment	lengte (m)	impact	Naam dreefsegment	lengte (m)	impact
Blankedelleweg1	597	1	Infantedr7	423	2
Blankedelleweg2	337	1	Mezendr1	969	1
Blankedelleweg3	396	missing link	Mezendr2	593	1
bundersdr1	1788	1	Mezendr3	355	1
Bundersdr2	1310	1	Mezendr4	197	3
Bundersdr3	758	missing link	Mezendr5	128	3
Bundersdr4	109	missing link	Mezendr6	394	missing link
Damenrustdr1	1199	1	Sint-Hubertusdr1	984	1
Damenrustdr2	1131	1	Sint-Hubertusdr2	480	1
Damesrustdr3	803	3	Sint-Hubertusdr3	1031	missing link
Damesrustdr4	404	1	Tamboerdr1	358	1
Diependelle1	1250	1	Tamboerdr2	262	1
Diependelle2	262	1	Tamboerdr3	1668	missing link
Diependelle3	492	1	Terhulpe steenweg_1	1178	1
Diependelle4	259	missing link	Van Kermdr1	145	1
Diependelle5	396	missing link	Van Kermdr2	359	3
Harasdr1	367	1	Van Kermdr3	145	3
Harasdr2	914	1	Van Kermdr4	183	3
Infantedr1	276	1	Van Kermdr5	486	1
Infantedr2	244	1	Van Kermdr6	440	1
Infantedr3	289	3	Van Kermdr7	188	missing link
Infantedr4	294	2	Wolvendr1	96	2
Infantedr5	203	3	Wolvendr2	312	3
Infantedr6	186	2	Wolvendr3	452	1

Beperkingen van de methodiek en aanbevelingen voor een vervolg op deze opdracht

De methodologie om historische dreven via een cartografische studie in kaart te brengen is niet optimaal. Dit om verschillende redenen:

- Wat Ferraris of andere cartografen een “dreef” of “lijnbeplanting” heeft mogelijk niet dezelfde betekenis als die dat we hier vandaag aan geven. Aanplantingen zijn grotendeels pas ten tijde van de Oostenrijkers gebeurt vanaf de tweede helft van de 18de eeuw, terwijl er daarvoor vooral met natuurlijke verjonging gewerkt werd in het Zoniënwoud.
- Een groot deel van de historische wegen zijn veranderd of verdwenen intussen.
- Op de meeste historische kaarten staan geen aanduiding (symbool) voor dreefbomen. De wegen zelf zijn wel terug te vinden, maar het is niet zichtbaar gemaakt of er al dan bomen naast deze wegen staan. Enkel op de Ferrariskaart is een aanduiding van dreefbomen teruggevonden. Het blijft hierbij de vraag of deze inventarisatie toen grondig is gebeurd.
- Op luchtfoto kan je soms ook dreefbomen herkennen, maar hoe dichter het bos dat rondom de dreef gelegen is, hoe minder duidelijk de dreefstructuur zichtbaar is.

- Enkel geschreven bronnen kunnen voldoende duidelijkheid geven en kunnen dus best geraadpleegd worden om daadwerkelijk inventarissen van dreefbomen als dusdanig te herkennen

Er dient ook te worden opgemerkt dat op de Ferrariskaart de huidige dreven (die in het huidige beheerplan als te restaureren worden opgenomen) niet terug te vinden zijn. Deze dreven dateren immers van het begin van de 19de eeuw, toen de Ferraris zijn inventaris al had afgewerkt.

Op de in deze opdracht gemaakte kaart zijn enkele missing links tussen de dreven aangegeven. Deze links liggen in de lijn van een logica met continue dreven. Wanneer ooit de keuze wordt gemaakt om een aantal van deze dreven opnieuw aan te planten, zullen ook de missing links mee op te nemen zijn.

Er zijn verschillende mogelijke redenen waarom deze links niet werden opgenomen als dreefsegment bij de analyse van de historische dreven:

- Sommige verbindingen waren niet aanwezig in het verleden
- De ligging van sommige wegen is soms deels met verloop van tijd gewijzigd. Alleen in het deel van de weg die nog het oorspronkelijk verloop kent zal de dreef aangeduid staan, want met de wijziging van de ligging zijn ook de dreefbomen als dreef verdwenen
- Ook kan er bij de kartering op de historische kaart een deel vergeten zijn.

Voor deze delen is een verdere historische analyse nodig en aangewezen.

Verder werden niet enkel de dreven bekeken in deze studie. Omdat op de meeste kaarten enkel de wegen (en niet de dreven) aangeduid stonden, werd er een vergelijking gemaakt van de ligging van de huidige wegen en de wegen in het verleden. Er werden drie momenten onderscheiden:

- Ferrariskaart (1777)
- Topografische kaart Vandermaelen (1846-1854)
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970)

Op basis van deze kaarten werd een shapefile gemaakt van de verdwenen paden. Bovendien is in de bijhorende tabel aangegeven in welk jaar het pad dat verdwenen was nog een pad was (jaartallen zie hoger).

Deze shape wordt samen met bovenstaande documenten opgeleverd. Indien gekozen wordt voor verder historisch onderzoek in het gebied zal deze shapefile ook zeer waardevolle informatie bevatten die dan verder kan worden onderzocht.